

Драгана Маринковић

Библиотека „Димитрије Туцовић”Лазаревац

dragana.marinkovic@bibliotekalazarevac.org.rs

ЛЕТО НА КРИЛИМА БАЈКИ

Сажетак: Библиотека је место где се деца сусрећу са књигама које нуде различита знања, боље образовање и забаву, а улога библиотека и библиотекара у образовном процесу и стварању културног модела младих генерација велика је. Заједно са родитељима, библиотекари покушавају да пронађу моделе и методе помоћу којих би мотивисали младе кориснике да развију културу читања, прикупљају праве информације, граде своје знање и креативност. У раду је приказано како заинтересовати децу и младе и привући их у библиотеке, организујући радионице и читање бајки и прича. Читајући бајке, промовише се писменост, ангажовање библиотеке, локалне заједнице и развија се култура читања припадника најмлађе генерације.

Кључне речи: библиотека, деца, млади, бајке, библиотекари, читање, машта, летњи програм, креативне радионице.

Увод

Деца су најзначајнији корисници библиотека. Без њих је библиотека без будућности. Дете долази у библиотеку, пре свега, да задовољи своје потребе за књигом, да осети радост читања, да прошири своје видике и да се разоноди јер је ова културна установа пријатељски настројена према младима.

Библиотечки објекти требало би да буду дизајнирани тако да децу и младе мотивишу и привуку у библиотеку, а самим тим да подстакну и развију позитиван став о читању и да побољшају вештине читања. Библиотека „Димитрије Туцовић” својим просторијама привлачи децу од најмлађег узраста, тинејџере, као и одрасле особе. Зидови на којима су исцртане меде, столови у облику цветова разних боја привлаче најмлађе да се зауставе у том царству и прелистају занимљиве сликовнице. Просторија у којој зидове красе облаци најчешће се користи за групне посете, за анимирање деце, а касније они ту долазе како би урадили

своје домаће задатке и школске пројекте. Тинејдери имају свој кутак са лејзибеговима и специфичним шарама. Решили смо да и простор испред Библиотеке учинимо пријатним местом за окупљање наших најмлађих корисника. Изнети су столови, шарене столице, фломастери, бојице, сликовнице, креде у боји. На том лепом месту започели смо да читамо.

Подстицање маште и богаћење искуства

Говорећи о промени улоге библиотеке наводи се да ће „улога библиотеке у будућности вероватно почети много више да се заснива на подршци у учењу током читавог живота.”¹ Библиотеке се труде да развију читалачке способности детета, најважнији су сакупљач и преносилац знања, омогућавају приступ деци свих узраста. „У циљеве библиотека за децу, поред остваривања права на информације, функционалну, визуелну, дигиталну и медијску писменост, културни развитак и перманентно учење, наводи се и развијање вештине и навике читања.”²

Међу различитим активностима, које се одржавају у децјем одељењу наше установе, најмлађима је најугодније да слушају приче и илуструју их. Кроз летњи програм „Зока и Гага читају бајке”, чији су аутори Зорица Јоцић и Драгана Маринковић, покушали смо да привучемо најмлађе, како би се окренули књизи и читању. Овакви програми подстичу машту деце, обогаћују њихово искуство, омогућују им да стекну нове пријатеље, размене знања и интересе и изаберу библиотеку као стално место где ће се враћати током живота. Најважнији задаци библиотеке, према ИФЛА смерницама, су стварање и неговање читалачких навика у раном детињству, као и подстицање маште и креативности код деце и младих.

Наша библиотека налази се у центру града, има велики плато који окупља много деце са родитељима током лета. Како бисмо их анимирали, одлучили смо прочитати децје приче, затим их илустровати, анализирати причу и цртати кредом на платоу занимљиве бајковите мотиве. Сваке среде и петка у августу, од 19 сати, читали смо деци. Фокус рада био је књижевност, тачније бајке. „Тајна нове експанзије бајке као жанра крије се пре свега у компатибилности бајке са новим технолошким стратегијама.”³ Многе од њих су екранизоване и самим тим приступачније

1 Питер Брофи, *Библиотека у двадесет првом веку* (Београд: Слио, 2005), 228.

2 Милица Матијевић, Елизабета Георгиев, *Култура читања* (Лазаревац: Библиотека „Димитрије Туцовић”, 2014), 63.

3 *Како читати: о стратегијама читања играова културе* (Београд: Народна библиотека Србије, 2005), 69.

деци. Структура дружења увек је била иста: у уводном делу смо читали књижевно дело, потом смо коментарисали и препричавали прочитано штиво, док је завршни део био резервисан за илустровање на папиру или кредом. Плакат и оглашавање у медијима привукли су пажњу великог броја заинтересованих за учешће у радионицама. Постављање плаката на друштвеним мрежама, на нашем сајту и прослеђивањем плаката локалним медијима, утицало је на то да посећеност деце и родитеља буде велика. Припремали смо и давали саопштења за телевизијске и радио станице. Деца су са жарком жељом долазила на радионице, давала изјаве за медије, фотографисала се са својим радовима. Након сваког организованог читања, фотографије су постављане на фејсбук страницу Библиотеке, уз сагласност родитеља који су након тога делили наше постове, а ми тим путем задобили већу пажњу суграђана и додатно их заинтересовали за наш рад, показујући им део нашег труда и залагања. Волонтери, познати глумци, локални уметници и деца сама хтели су да читају бајке уместо библиотекара. Укључили смо их, читали су, препричавали са групом и дружили се међусобно. Деца која нису савршено читала, била су спрема да код куће неколико пута увежбају текст како би га управо она читала на следећој радионици. То нам је био главни показатељ да делујемо позитивно, да подстичемо њихов развој и успешност. Уочавала се расположеност деце за осмишљавање занимљивог и интерактивног рада.

Током тих књижевних радионица деца су представљала другима своје схватање и лични доживљај прочитаног, размењивала мишљење, а потом им је све то била инспирација за даљи креативни рад. Заједничким снагама дошли смо до закључка након прочитане „Пепељуге” да је важно веровати у своје снове и да су виле, у ствари, добри људи који у нашем свету постоје. „Снежана и седам патуљака” је децу подстакла да размишљају да је у животу битно имати пријатеље који ће их увек подржати и који ће бринути о њима. „Црвенкапа”, „Вук и седам јарића”, „Ивица и Марица” и многе друге прочитане бајке деци су ставиле до знања да је живот саткан од лепих тренутака и тешких изазова, а да је на нама самима да се боримо, да чинимо добро да би нам се добрим вратило, да неваљалци увек страдају на неки начин, и да ће лаж увек бити откривена.

На оваквим радионицама деца такође уче како да буду део групе, како да слушају и учествују у активностима које је осмислио библиотекар, јер време читања представља процес асимилације. На последњој радионици направили смо изложбу најбољих уметничких дела. Децу

смо почастили колачима и бомбонама. Учесницима радионица поклонили смо књиге, сликовнице и бојанке. Активности читања имају за циљ да у библиотеку доведу што више деце и родитеља, да подстакну машту деце и обогате њихово искуство. Бирали смо издања сликовница у којима је језик бајке разумљив и једноставан, а илустрације лепе и приступачне деци. Приступ књигама и библиотечким програмима током лета резултира већим читањем и побољшањем вештина читања. „Америчко удружење библиотечких служби за децу сматра да је најважнији задатак библиотекара за младе летњи програм читања.”⁴

У жељи да оствари што бољи рад са децом и промовише друштвене вредности, летњи програм под називом „Зока и Гага читају бајке”, кроз читање бајки, показао је деци да ће се у животу сусретати са разним изазовима и да треба да размишљају и доносе закључке својом главом. Програм промоције књига и читања један је од основних сегмента активности наше библиотеке, а летњи програм читања у библиотеци, као активност подстицања читања код млађих корисника, годинама успешно спроводимо. Ангажованост деце и младих један је од најефикаснијих начина да их доведете у свет књиге, омогућује да боље упознају свет око себе, да воле библиотеку и све у њој, да добију нове пријатеље, размене идеје и мишљења, прошире своје знање. Деца су, слушајући, развијала концентарцију, пажњу, логичко закључивање и емоционалну интелигенцију јер свака бајка доноси једну нову поуку, која је важна за развијање унутрашњег живота детета. Измишљени ликови попут звери, вештице, виле и чаробњака доприносили су развијању маште јер их илуструју на најразличитије могуће начине.

За једну установу културе битно је да има квалитетан кадар. Библиотекари се едукују за рад са децом, заинтересовани су за сазнања о процесу развоја писмености. Успех ових летњих радионица је постигнут захваљујући креативним идејама, иновативношћу и ентузијазмом наших запослених. „Развијање мотивације и стварање трајних навика коришћења библиотечких услуга код деце и младих представља будућност библиотека. Кључ успеха дечије библиотеке је дечији библиотекар предан свом раду, који на прави начин промовише дечију књигу и читање код деце од најранијег узраста.”⁵ Нова генерација високо вреднује отворене, добро обавештене и комуникативне библиотекарe. „Како библио-

4 Милица Матијевић, Елизабета Георгиев, *Култура читања* (Лазаревац: Библиотека „Димитрије Туцовић”, 2014), 40.

5 Исто, 103.

теке настоје да буду центри креативности и иновација у друштву, културна разноликост омогућава обиље у којем могу настајати нове идеје.”⁶

Закључак

На крају ових активности закључак је да смо успели да простор испред библиотеке буде мала оаза у коју сваке среде и петка долази много задовољне деце. Читајући бајке покушали смо да искажемо и свој таленат за глуму, јер смо тиме били интересантнији деци и на лакши начин им дочаравали одређене делове приче. Деца су илустровала бајке гледајући у књигу и користећи смернице библиотекара, развијали солидарност, тимски рад, љубав и пријатељство. Важно им је да им се посветите, да им поклоните пажњу и да осете љубазност. Ширили су радост осмехом и срећним чаврљањем. Најважнији аспект када је у питању охрабривање читања код деце јесте да им се да избор, и зато смо разговарали и заједнички се договарали о ономе што ћемо прочитати на следећем састанку.

Овим програмима смо утицали и на појединце, и на друштво. Едуковали смо децу, младе и њихове родитеље како да развијају вештину читања и како да постану чланови колективног образовања. Рад који одликује интеракција између деце, без обзира на реквизите које користе, претвара се у позитивно окружење у којем се подстиче лакше и ефикасније учење. Читајући бајке, промовишемо писменост, ангажовање библиотеке, локалне заједнице и развијамо културу читања младе генерације. Потврдили смо да „библиотека представља локални информациони центар који омогућава приступ широкој лепези извора и чини их доступним заједници.”⁷ Читању бајки су се подједнако радовали и родитељи и деца јер она својим наративним склопом обликује и појединца и друштво. Пружали смо свима могућност да докуче естетски доживљај прочитаног и да усвоје културне, етичке и хуманистичке вредности.

6 Сјузан И. Хигинс, *Јавне библиотеке и службе за младе* (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 35.

7 Биљана Билбија, *Основи библиотекарства* (Бања Лука: Глас српски, 2004), 18.

Литература:

1. Билбија, Биљана, *Основи библиотекарства*. Бања Лука: Глас српски, 2004.
2. Брофи, Питер, *Библиотека у двадесет првом веку*. Београд: Слио, 2005.
3. *Како читати: о стратегијама читања грађовине културе*. Београд: Народна библиотека Србије, 2005.
4. Матијевић, Милица и Елизабета Георгиев. *Култура читања*. Лазаревац: Библиотека „Димитрије Туцовић”, 2014.
5. Хигинс, Сјузан И. *Јавне библиотеке и службе за младе*. Београд: Народна библиотека Србије, 2009.

Summary: The library is a place where children interact with books that offer different knowledge, entertainment and education, and that's why the role of libraries and librarians in the educational process and the creation of a cultural model of young generations is great. Together with parents, librarians are trying to find models and methods that would motivate young users to develop a reading culture, gather real information, knowledge and build their creativity. In order to animate children and young people and to attract them to spend part of their free time in the library, our librarians came to the idea of reading fairy tales during the summer. In order to make them animated, we decided to read the children's stories, illustrate them, analyze them and draw chalk on the plateau with interesting motives. A children's smiles, hugs and gratitude were indicators that we did the right thing. By reading fairy tales, we are promoting literacy, engaging the library, the municipality, the local community and developing a culture of reading the younger generation.

Key words: library, children, young people, fairy tales, librarians, reading, imagination, summer program, creative workshops